

EXPOSITIE Het Schip toont invloed Indonesië op Amsterdamse School

Steeds op nieuwe manieren kijken

Een tentoonstelling die je onmiddellijk anders laat kijken naar het onderwerp waarover het gaat: 'Indonesië en de Amsterdamse School' in Museum Het Schip in Amsterdam. De invloed van de Indonesische bouwkunst en kunstnijverheid is onmiskenbaar. Maar je gaat het pas zien als je het doorhebt, zou Johan Cruijff zeggen.

„**Architect De Klerk was een groot kunstenaar**

Museum Het Schip is gevestigd in een enorm volkshuisvestingscomplex in Amsterdam West. Het woonblok werd ontworpen door architect Michel de Klerk. Het werd in 1919 gebouwd en voldoet in alle opzichten aan de kenmerken van de Amsterdamse School. In de volksmond ging het complex Het Schip heten, vanwege een aantal onderdelen die sterk aan een oceaanstomer doen denken.

Het is voor het eerst dat in het museum, dat sinds 2001 in het complex gevestigd is, aandacht wordt besteed aan de Indonesische invloed op de Amsterdamse School. En wanneer je je erin verdiept, zie je die invloed ineens overal. „Dat is ook precies de insteek van de tentoonstelling”, zegt Alice Roegholt, directeur van Het Schip. „We hebben eerder exposities gehad over de invloed van bijvoorbeeld Gaudi. Architect De Klerk was een groot kunstenaar en hij is gevoerd door heel veel invloeden uit die tijd. Dat heeft hij heel mooi allemaal een plek kunnen geven. En wij hebben nu de luxe dat we er toch steeds weer op een andere manier naar

Woningen op Sumatra. FOTO COLLECTIE UNIVERSITAIRE BIBLIOTHEKEN LEIDEN

Details van 'Het Schip' met Indonesische invloed.

opvallende kenmerken die terug verwijzen naar Indonesië. De golvende daken van de Minangkabauhuizen op Sumatra bijvoorbeeld, zijn terug te vinden in huizen van de Amsterdamse School van rond de jaren twintig. Ook andere Indonesische vormen, zoals de gunungan (een conisch gevormde berg uit het wayang-theater) en de mythische nagadraakslang, zijn door de vormgevers van de Amsterdamse School verwerkt in meubels, metselverbanden en kunstvoorwerpen.

Roegholt: „De Klerk heeft met Het Schip echt een gebouw neergezet waarin allerlei culturen tot hun recht komen. Omdat dit een museum van de Amsterdamse School is, maar ook van volkshuisvesting, willen we dat element ook goed belichten. Er werden in die tijd kwalitatief goede huizen voor arbeiders gebouwd.”

De over het algemeen links georiënteerde volkshuisvesters hadden nauwe contacten met de Indonesische onafhankelijkheidsbeweging en dat liet zijn sporen na,

Alice Roegholt en Melle van Maanen voor een van de kenmerkendste onderdelen van 'Het Schip'. FOTO'S JAAP STIEMER

vertelt Van Maanen. „En ook dat willen we in deze tentoonstelling laten zien.”

Roegholt is nu dus al ruim twintig jaar betrokken bij Het Schip en het museum aldaar. „In 2001 was de Woningwet honderd jaar oud. In aanloop naar de viering daarvan schreef ik een notitie daarover, onder meer voor de corporaties, of ze het zagen zitten om daar wat aan te doen. De waarden van die Woningwet moet je toch blijven bevesten.”

„Op dat moment kwam ook het postkantoor in dit complex vrij. Dat was daar ooit gemaakt voor de verheffing van de arbeider, in een sociaal woningbouwblok, dat wereldberoemd is geworden. Maar in Nederland was daar weinig aandacht voor. Het museum dat toen werd opgericht is daar een sterke impuls in geweest om wel die aandacht te hebben.”

Krotwoning

„Amsterdam stond begin vorige eeuw echt bekend als het Mekka van de volkshuisvesting. Architecten van over de hele wereld kwamen hier kijken, hoe Amsterdam dat deed met die Woningwet. En we laten bijvoorbeeld met een krotwoning zien hoe de situatie daarvoor was. En dat was heel ernstig.”

„Er waren toen voorlopers als Wibaut, die daar met een nieuwe aanpak wat aan deden. Veel architecten moesten daar aan wennen, die haalden er toch een beetje hun neus voor op. Maar de Klerk zei: Niets is mooi genoeg voor de arbeider, die zo lang zonder schoonheid

Het Schip

Expositie 'Indonesië en de Amsterdamse School' in Museum Het Schip, van 1 december 2022 t/m 27 augustus 2023, Oostzaanstraat 45, Amsterdam. Informatie: hetschip.nl

heeft moeten leven. Architectuur veranderde in die tijd ook in bouwkunst.”

„Voor iemand als Berlage, die wel in Indonesië is geweest, was het daar een soort samenkomst van bouwkunst, kunst en mensen”, zegt Van Maanen. „Alles werd vanuit de mensen zelf gebouwd, waardoor je een soort architectuur zonder architecten kreeg. Dat ideaal vonden mensen als Berlage heel interessant. Kunst en samenleving groeiden daar naar elkaar toe.”

In de tentoonstelling worden aan de hand van onder meer vergelijkingen tussen Indonesische patronen uit het batikken en vlechten en de baksteenverbanden van de Amsterdamse School getoond wat de invloed vanuit het Oosten was. Ook film- en fotomateriaal, tekeningen, prenten en toegepaste kunst worden gebruikt om deze invloed te laten zien. „Je raakt er nooit over uitgepraat. En dat is ook het bestaansrecht van dit museum.”

Jaap Stiemer

MUZIEK 'Hobbyband' wordt een steeds serieuzer project; nieuw album en live shows

Bij MICH wordt geen woord te veel gezegd

De band MICH heeft een gespleten persoonlijkheid. Want degenen die de albums in de studio maken, zijn niet allemaal degenen die de muziek live uitvoeren. 'Nuts' is het nieuwe album, dat ook weer live uitgevoerd wordt.

Het is opgewekt stemmende muziek, die inhoudelijk volgens het bijgevoegde persbericht gaat over de 'gigantische hoeveelheid leegte in onze levens'. Bastiaan Bosma, een van de tekstschrijvers en zanger-bassist in de band relativiseert dat enigszins. „De teksten zijn niet vrolijk, maar ook niet deprimerend”, zegt hij. „De teksten zijn inderdaad heel kort; elk woord dat er niet in hoeft gaat eruit.” Pop, postpunk, krautrock en shoegaze zijn de genres waar MICH dynamisch doorheen fietst, als een licht beschonken Berlijner, op een OV-fiets in Amsterdam.

MICH betekent 'huisvlieg in het Fries en 'mijn' in het Duits. Daar houdt iedere duiding verder op. De muziek wordt hoofdzakelijk geschreven door Piet Parra, die grafisch ontwerper en illustrator is en ook de huisstijl en hoezen van de band bewaakt. Parra vormt samen met Sofie Winterson, Bastiaan Bosma, Rimer Londen en Mick Johan de studioversie van MICH. Live staan Winterson, Bosma, Johan, Benny Komala, Marc Kniphorst en Barend Brieffies op het podium.

„Iedereen kent elkaar uit andere bands, uit het uitgaansleven of via vrienden van vrienden”, zegt Bosma.

„Piet, Rimer en ik kennen elkaar al heel lang. Piet stuurde mij op een bepaald moment een aantal liedjes om teksten bij te maken. Die waren vrij punkachtig, voor mij was dat het net niet. Maar toen stuurde hij me een echt MICH liedje en vroeg ik of hij daar niet meer van had. Hij bleek nog vijftig demo's te hebben in die sfeer. Ik vond het meteen heel tof, het was heel anders dan ik gewend was.”

Punkmanier

Bosma speelde bas in Aux Raus en doet dat nog steeds in Ploegendienst, het Nederlandstalige punk-project rond Ray Fuego.

„Maar MICH is echt pop. Ik kijk wel op een punkmanier naar de liedjes en dat vindt Piet weer heel leuk. De tekst vormt zich bij mij vaak organisch, vanuit zangloopjes die ik eerst fonetisch zing. Sofie en ik doen de zang, in de studio van Rimer bepalen we pas hoe we dat verdelen en wat precies de tekst en

de structuur van de nummers wordt.”

Alle bandleden hebben naast MICH andere bezigheden. Bosma is bijvoorbeeld freelance redacteur en regisseur, onder meer bij RTL Boulevard. Zangeres Sofie Winterson (die haar eigen projecten doet als singer-songwriter) moet voor de liveshows zelfs overkomen uit Los Angeles, waar ze woont.

Op de vloer slapen

„Als er een album verschijnt, gaan we daarna die nummers pas live spelen”, zegt Bosma. „Tor aan de zomer gaan we weer een aantal liveshows doen. Maar het is niet zo dat we drie weken langs de Duitse clubs gaan en bij de promotor thuis op de vloer slapen. Ik heb dat allemaal wel gedaan, maar daar heb ik nu geen zin meer in. En zo doet iedereen op zijn eigen voorwaarden aan het project mee. Maar iedereen die meedoet, wil het zo goed mogelijk doen.”

„We hebben niet de ambitie om de nieuwe Coldplay te worden. Maar het is leuk om platen te maken en live te spelen. Het is ons kunstproject. Het is ook cool om het boekje met de teksten te zien bij het nieuwe album. Piet Parra maakt er echt een soort dichtbundeltje van. Op 30 december spelen we in de bovenzaal van Paradiso, hopelijk voor tweehonderd man. En dat is dan echt wel weer kicken hoor.”

Jaap Stiemer
'Nuts' van MICH verscheen vorige week bij Excelsior. Live: 30/12 Paradiso Amsterdam, 6/1 2023 Zwarte Ruiters Den Haag, 7/1 Rotown Rotterdam, 26/1 Tivoli Utrecht

De band live de muziek van MICH uitvoert.

FOTO HARRY BRIEFFIES